

Утвърждавам:
Директор С. Радева
Заповед № 7 / 16.09.2026 г.



ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА
В ДЕТСКА ГРАДИНА № 55 „ИГЛИКА“
ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата е създадена в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално - икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на програмата на ДГ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- закон за предучилищното и училищното образование;
- национална стратегия за насърчаване на грамотността ;
- национална стратегия за учене през целия живот ;
- стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства
- рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество ;
- закон за защита от дискриминация;
- наредба за приобщаващото образование;
- стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.
- конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

Програмата, изработена с активното участие на педагози, психолози и родители, кореспондира с основните принципи на приобщаващото образование:

- ❖ Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- ❖ Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- ❖ В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- ❖ Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;
- ❖ Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- ❖ Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в социалния живот на групата. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;

- ❖ Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.
- Приемаме, че достъпът, участието и възпитанието в образователната и културна област, могат да играят важна роля в борбата с бедността, индивидуалното изключване, за насърчаване на по-широко социално приобщаване като благоприятстват личностното развитие.
- Преждевременното напускане на образователната система води до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. При изготвянето на програмата се отчитат:
1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни.
 2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип, в рамките на училищната общност.

ПРИЧИНИТЕ ЗА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА МОГАТ ДА БЪДАТ КЛАСИФИЦИРАНИ В НЯКОЛКО ОСНОВНИ КАТЕГОРИИ:

А: Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от отпадане. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес. Голям е дялът на семействата, които работят в чужбина, като децата са оставени да живеят с баби и дядовци или друг и роднини, които не контролират ефективно или не насърчават участието на децата в образователната система.

Б: Социални причини

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца в риск от извършване на противообществени прояви, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания.

В: Образователни причини

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация.

Г: Етнокултурни причини

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешно групови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на детската градина: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.

Д: Институционални причини

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и ниво детска градина за справяне с преждевременното напускане; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко

ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

Е: Причини, свързани със здравния статус

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

ЦЕЛ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

ЦЕЛ: Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното образование на децата като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Разработване, изпълнение на политика за повишаване на обхвата в образователната система при ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на детската градина с оглед ограничаване на последиците от тях.
3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
5. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на детската градина.

ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ:

1. Изработване ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца.
2. Проучване чрез анкети и др. методи на желанията на родителите за участие на децата в извънкласни дейности.
3. Сформиране на нови групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията.
4. Прилагане на нови подходи в работата с родителите - алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите- партньори на детското заведение; работа на родителските активи с родители на застрашени от отпадане деца.
5. Учителите, психолог и членовете на общественения съвет мотивират застрашените от отпадане деца да се включат в избрани от тях форми.
6. Установяване на ефективен диалог детска градина- външни институции, имащи отношение по проблема.
7. Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца.
8. Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането. Детската градина има изработена процедура за работа с деца в риск.

ПОЛИТИКИ И КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Постигането на оперативните цели на стратегията се осъществява чрез:

Превенция, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детската градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст.

Интервенция, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждеременно напусналите детската градина отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение.

КЛЮЧОВИ МЕРКИ

1. Политики за превенция на преждеременно напускане на детската градина.

1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - климат, атмосфера на взаимоотношения, управление. Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете, както и с подобряване взаимодействието в образователната институция.

1.1.1. Разработване и изпълнение на политики в детската градина. Позитивната образователна среда във всяка детска градина е ключова мярка в превенцията на преждевременното напускане.

1.2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и предотвратяване на преждевременното напускане детската градина. В това отношение следва да се постави акцент върху:

- ❖ оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;
- ❖ прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето като партньор в образователния процес;
- ❖ задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище;
- ❖ назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател при идентифицирана необходимост;
- ❖ развиване и популяризиране на нови форми на преподаване;
- ❖ формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

1.3. Осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието за децата от уязвими етнически общности. За целта е необходимо да се реализират политики за преодоляване на обособяването по етническа принадлежност на децата в групи и, ориентиране на обучението към работа в мултикултурна група, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес. Там, където е необходимо, следва да се предоставя допълнително обучение по български език.

1.4. Достъп до качествено образование за деца със специални образователни потребности. Осигуряване на приобщаващо образование за децата със специални образователни потребности чрез:

- ❖ създаване и ефективно функциониране на достъпни центрове, предоставящи адекватна подкрепа за всяко дете;
- ❖ развитие капацитета на учителите от детските градини за работа с децата със специални образователни потребности, както и на специалистите, работещи с деца за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности; та изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всяко дете за осигуряване на приобщаващото образование.

2. Политики за интервенция на преждевременно напусналите детската градина

2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите. Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата в риск от преждевременно напускане на детската градина и трябва да бъдат насърчавани чрез:

- ❖ популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на детската градина;
- ❖ повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина;
- ❖ включване в осъществяването на граждански контрол в управлението на образователните институции.

2.2. Подкрепа за развитието на децата

- ❖ назначаване на психолози и/или ресурсни учители в детските градини - при идентифицирана нужда;
- ❖ създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

2.3. Прилагане на системи за ранно предупреждение. След идентифициране на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- ❖ работа със семейството му;
- ❖ допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;

2.4. Развитие на занимания по интереси. Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата от живота в детската градина и ограничаване на преждевременното напускане. Те осмислят свободното време на децата чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително деца с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности.

2.5. Подпомагане на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина, по финансови причини. Една от основните причини за преждевременното напускане на детската градина е липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на децата в образователния процес. Целевата финансова подкрепа може да включва:

- ❖ частично или пълно заплащане на таксите от общината в детските градини за децата от семейства с ниски доходи;

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на детската градина

3.1. Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я:

- ❖ завръщане на преждевременно напусналите детската градина към формалната система на

образование;

- ❖ популяризиране на възможностите за участие в дейности по интереси и др.

4. Политиките и мерките, които ДГ „ИГЛИКА” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

4.1. Политики и мерки в ДГ „ИГЛИКА” произтичащи от:

Семейни и социални причини:

- Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на детска градина поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите деца; по-ниска самооценка.

Мерки: - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

- Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“.

- Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване и незаинтересованост на изученото през деня, както и подготовката на изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в ДГ; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители е ръководство, с учителите в съответната група, с психолог и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

- Чести конфликти между агресивни родители - побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи детската градина се превръща в единствено защитено място за детето и учителят поема грижите за детето в образователната институция.

4.2. Други по - важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Предприемане на училищни политики и стратегически мерки, подчинени на областната и общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства .
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант.
- Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците от агресия и насилие в ДГ.
- Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти.
- Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността.
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
- Превръщането на детската градина в приятно и желано място за децата чрез използване на

иновативни педагогични методи и форми за преподаване.

- Извършване на ефективна диференцирана работа с деца с намалена успеваемост.
- Възлагане на отговорни индивидуални задачи на децата, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.
- Гражданско образование и работа с родителската общност „Група за родителска взаимопомощ“:

Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.

- Здравно образование и възпитание - лекции, беседи свързани със здравословния на живот.
- Групи по интереси - дейности извън ДОС.

Програмата за превенция на ранното напускане на образователната система в ДГ-55 „Иглика“ е приета с – Протокол № 1/ 16.09.2025г., утвърдена от директора със Заповед № 7 /16.09.2026 г. и е обсъдена и съгласувана на заседание на Обществения съвет